

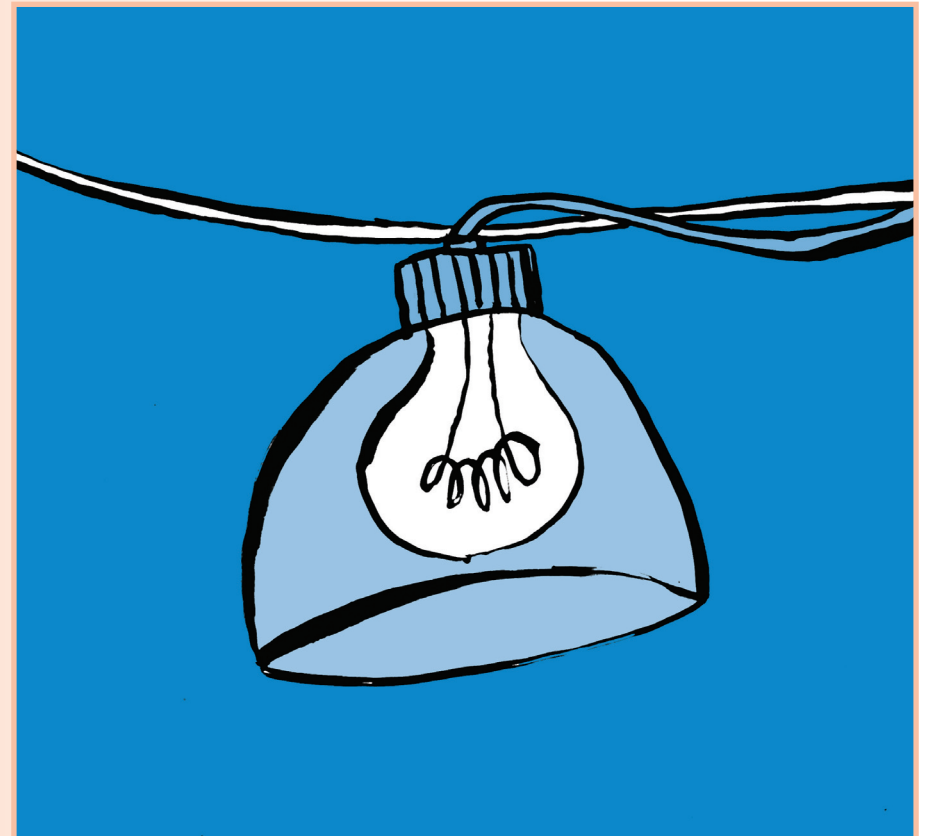
LEHET HARMONIKUSAN IS!

HOGYAN CSÖKKENTHETJÜK AZ OTTHONI HULLADÉK MENNYISÉGÉT?

Készítette: Iván Zsuzsa

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

A 2. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I. a) Hulladék keletkezése					
A)	A tanulók összegyűjtik, hogy milyen hulladékok keletkezhetnek egy lakásban. Választ keresnek arra, hogy milyen gyakran és miért „termelődnek” az egyes kidobott tárgyak. A rövid válaszokat felírják egy közös csomagolópapírra. (Aki mondja, az írja.) 10 perc	Megfigyelőképesség Memória Logikus gondolkodás	Frontális – beszélgetőkör	csomagolópapír, írószer	
B)	A tanulók az osztályteremben körbe nézve keresnek olyan tárgyakat, amelyekből szerintük 1 napon, 1 héten, 1 éven, 10 éven belül hulladék lesz. Az ötleteket feljegyzik egy közös csomagolópapírra. 10 perc	Megfigyelőképesség Logikus gondolkodás	Frontális – beszélgetőkör	csomagolópapír, írószer	
C)	A tanulók átnézik saját táskájuk tartalmát: miből lesz hulladék? Meg lehetne-e menteni, ha igen, hogyan? Mit lehetne mással helyettesíteni? 10 perc	Megfigyelőképesség Logikus gondolkodás	Páros munka- megbeszélés		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II. a) Hulladék a lakásban					
A)	Megbeszéljük, hogy miből keletkezik papírhulladék a családban. Melyikből lesz a legtöbb? 5 perc	Memória Logikai képesség	Frontális – beszélgetőkör		
B)	A tanulók beszélgetnek arról, hogy náluk mi lesz a kinőtt (megunt) ruhákkal. Szerintük mi lenne a helyes megoldás? 5 perc	Véleményalkotás Empátia	Frontális – megbeszélés		
C)	A tanulók beszélgetnek arról, hogy milyen fémhulladékok keletkeznek náluk. Szerintük mit lehetne belőlük készíteni? A szüleik elemek helyett mit használnak? 5 perc	Megfigyelőképesség Logikai képesség Kreativitás	Kooperatív – ablak		
II. b) Hulladékteszt					
A)	Igaz vagy hamis? A tanulók megoldják a munkafüzet Hulladékteszt c) feladatát. I, illetve H betűvel jelölik, hogy szerintük melyik állítás igaz és melyik hamis. 5 perc	Tanult ismeretek alkalmazása Logikai képesség Szövegértés	Frontális – önálló munka, feladatmegoldás	D1 (Hulladékteszt)	P1 (Hulladékteszt)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B)	A tanulók csoportokat alakítanak a tanító utasítása szerint. Minden csoport kitalál a témával kapcsolatban két igaz és egy hamis állítást. Az egyik csoport szószólója felolvassa az állításait, a többi csoport megállapodik, hogy melyik a hamis. A csoportok kijelölt tagja az ujjával mutatja a hamis választ. 5 perc	Tanult ismeretek alkalmazása Kombinatív képesség Együttműködés	Kooperatív – föllentős		
C)	A tanulók megkeresik egymás között azokat, akikre igazak az állítások. 5 perc	Együttműködés Kapcsolatkezelési képesség	Kooperatív – Találd meg azt, aki ...	D2 (Találd meg azt, aki...)	
II. c) A hulladék sorsa					
A)	A csoportok posztert készítsenek arról, hogy mi lehet a keletkezett otthoni hulladék sorsa. 10 perc	Ismeretszerző képesség Logikai képesség Alkotó képesség	Frontális – magyarázat Csoportmunka – megbeszélés, rajzolás	csomagolópapír, színes ceruza	P2 (A hulladék sorsa)
B)	Megbeszélik, hogy melyik gyűjtőedénybe mit kell gyűjteni. A csoportok egyforma számú „hulladékot” kapnak. A csoportok sorban dobják a megfelelő helyre a hulladékot, és megindokolják tettüket. 10 perc	Megfigyelőképesség Összefüggés-kezelő képesség Mozgási ügyesség	Frontális – megbeszélés Csoportmunka – szelektálás	3 db papírdoboz, különböző eredetű, anyagú hulladék, legyen szerves is, pl. krumplihéj	P3 (Szelektívgyűjtés)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. d) Hulladékból hasznosat					
A)	A tanulók hulladék papírdobozból egyszerű rajz- laptartót, irattartó papucsot készítenek. Vagy használt csomagoló anyagból montázst, ké- pet készítenek. 25 perc	Alkotóképesség Kreativitás Finommotorika	Frontális – önálló munka, vágás, ragasztás	papírdoboz, irodai papírhulladék, ragasztó, olló	
B)	A tanulók textildarabokból ragasztással vagy az ügyesebbek varrással egyszerű foltképet készíte- nek. Saját ötletük alapján, a legegyszerűbben is ké- szíthetnek rongylabdát, amit ki is próbálhatnak. 25 perc	Alkotóképesség Kreativitás Finommotorika	Frontális – önálló munka, textilkép ragasztása, rongylabdavarrás	textilmaradékok, ragasztó, tű, cérna	
C)	A tanulók fémdobozból telefont készítenek. 20 perc	Alkotóképesség Kreativitás	Frontális – páros munka, barkácsolás, kísérlet	konzervdoboz, konzervnyitó, madzag, olló	P4 (Telefon)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III. a) Összegzés					
A)	Köszönöm, nem kérem... A csoportok a fenti mondatrészlettel kezdődő üzenetet készítenek saját családtagjaik számára, olyat, amit az otthoni üzenőfalra is felraknának (felraknak). Ebben összegyűjtik mindazokat a lehetőségeket, amellyel eddig a család növelte az otthoni hulladék mennyiségét. A bemutatáskor röviden megindokolják döntésüket. 25 perc	Tanult ismeretek alkalmazása Összefüggés-kezelő képesség Kreativitás	Kooperatív – szóforgó, csoportszóforgó	újrapapír, vagy valamilyen kidobásra váró csomagolóanyag, írószerszám	P5 (Köszönöm, nem kérem...)
B)	Hulladékcsökkentő tízparancsolat összeállítása a családtagok számára. A csoportok összegyűjtik, melyek azok a helytelen családi szokások, amelyekkel növelik a hulladék mennyiségét. Ennek megelőzésére figyelemfelkeltő táblát készítenek, amit az otthoni üzenőtáblára felraknak. A bemutatáskor röviden megindokolják döntésüket. 25 perc	Tanult ismeretek alkalmazása Összefüggés-kezelő képesség Kreativitás	Kooperatív – szóforgó, csoportszóforgó	újrapapír, vagy valamilyen kidobásra váró csomagolóanyag, írószerszám	P6 (Hulladékcsökkentő tízparancsolat)
C)	A csoportok családi vitajelenetet készítenek: „Ki vigye ki a szemetet?” címmel. 30 perc	Önkifejezési készség Kreativitás Együttműködés	Frontális – drámajáték	segítő gondolatokról szóló kártyák	P7 (Családi vita)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. b) Értékelés					
A)	Önértékelés, csoportértékelés: hogyan éreztem magam, mi tetszett a legjobban, mi a legkevésbé, milyen új tulajdonságát ismertem meg a társamnak. Mi az a legfontosabb új ismeret, érzés, amit hazaviszek. 10 perc	Önértékelés Önismeret Egymásra figyelés	Frontális – beszélgetőkör		
B)	Kiállítást készítenek az órák elkészült poszterekből, munkadarabokból, üzenetekből. A csoportok véleményt alkotnak egymás kiállított darabjáról, ezt megfogalmazzák. 15 perc	Önértékelés Önismeret Véleményalkotás Egymásra figyelés	Kooperatív – kóborlás a teremben	a foglalkozáson készült tárgyak	
C)	A tanulók az alkarjukon mutatják, mennyire érezték jól magukat a foglalkozáson. Ha nagyon, a kezükkel a könyökük felé közelítenek, ha alig, a csuklójukhoz. Ha szeretnék, megindokolhatják a válaszukat. 5 perc	Önértékelés Önismeret Egymásra figyelés	Frontális – jelzés, indoklás		

Mellékletek

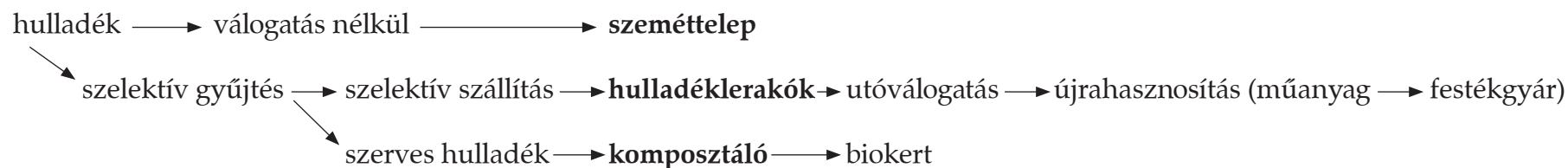
P1 HULLADÉKTESZT

Megoldás:

1. H
2. I
3. H
4. H
5. I
6. H
7. I

P2 A HULLADÉK SORSA

Az ábrát rajzoljuk fel a táblára, vagy osszuk ki a csoportoknak. Segítségével magyarázzuk el, mi történhet a kidobott hulladékkal. Aztán kérjük meg a csoportokat, hogy válasszanak ki egy konkrét tárgyat, és készítsenek rajzos posztert arról, hogy mi lesz a sorsa, ha kidobjuk. A poszter alapja lehet ez az ábra is.

P3 SZELEKTÍV GYŰJTÉS

Ismertessük meg a gyerekeket a szelektív gyűjtés során használt színekkel (például: zöld – elem)!

Mi lesz a krumplihéjjal, almacsutkával, sárgarépalevéllel, banánhéjjal, és a többi konyhai hulladékkal? Az adott csoport adjon rá választ a komposztálás fogalmának megfogalmazásában (a gyerekeknek megfelelő szinten) segítsen a tanár is. Magyarázzuk el, miért fontos a komposztálás!

P4 TELEFON

Két gyerek tud együtt dolgozni. A bádogdoboznak távolítsák el a tetejét (tanári segítséggel), az aljába pedig fúrjanak lyukat. Ki lehet lyukasztani kalapáccsal és vastag szöggel is. Ezen húzzanak át egy viszonylag hosszú zsineget úgy, hogy a végére – a doboz belső felén – tegyenek csomót. Beszéljen bele az egyik tanuló a dobozba, a másikban hallható lesz, ha a társa füléhez teszi azt. Ha nem sikerül elegendő konzervdobozt gyűjteni, megfelel a tejfölös doboz is. Érdekes lehet a kétféle anyagból készült telefont összehasonlítani!

P5. KÖSZÖNÖM, NEM KÉREM...

Az üzenet figyelemfelkeltő, esztétikus legyen. Fontos, hogy újrapi-
pírra, vagy valamilyen kidobásra váró csomagolóanyagra készül-
jön.

Lehetséges ötletek:

Köszönöm nem kérem,
 hogy az ajándékomat színes papírokba csomagoljátok,
 hogy az uzsonnámat alufóliába, szalvétatekercsbe rakjátok,
 hogy olyan csokit vegyetek nekem, amin több a csomagolás,
 mint a lényeg,
 hogy olyan üdítőt vegyetek nekem, aminek az üvegét, dobozát
 ki kell dobnom,
 hogy színes, mintás csomagolópapírral borítottassátok be a füze-
 teimet, könyveimet,
 hogy a tornacuccomat reklámszatyorban vigyem,
 hogy a szülinapi bulimon műanyag pohár legyen.

P6. HULLADÉKCSÖKKENTŐ TÍZPARANCSOLAT

Az üzenet figyelemfelkeltő, esztétikus legyen. Fontos, hogy újrapi-
pírra, vagy valamilyen kidobásra váró csomagolóanyagra készül-
jön.

Lehetséges ötlet:

1. Bevásárlókosarokat, textiltáskákat használunk.
2. Betétes üvegeket, flakonokat vásárolunk.
3. Nem veszünk dobozos üdítőket, tejet.
4. Kerüljük az egyszer használatos dolgok vásárlását.
5. Olyan fogkrémet vásárolunk, ami nincs dobozban.
6. Újratölthető akkumulátorokat használunk.
7. Feleslegesen nem csomagolunk be semmit.
8. Az ajándékokat többször használatos, pl. díszdobozba rakjuk.
(Mi készítjük!)
9. Amit csak lehet, újrahasznosítunk.
10. Nem kérjük a reklámújságokat.

P7 CSALÁDI VITA

A tanulók egymás között kiosztják a szerepeket: anya, apa, gyere-
kek, nagyszülők.

Téma: a konyhai szemétgyűjtő sűrűn megtelik. Mindig vita tár-
gya, hogy ki vigye ki a kinti kukába. A vita során előkerülnek a sérelmek, ki „termeli” a legtöbbet, miért. Valaki előáll az ötletével:
gondoljuk át, mivel csökkenthetnénk a napi hulladékunkat, ha ke-
vesebb a hulladék, kevesebbszer kell kivinni. A nagyszülők mond-
ják el a régi, jól bevált újrahasznosítási ötleteiket, mi lett a szerves
hulladék sorsa (komposztálás). A végén beszélgessen a család arról
is, hogy ha náluk ilyen sok hulladék keletkezik, akkor valószínű a
többi családban is, de akkor mennyi keletkezhet a Földön. A be-

szélgetés folytatható a tanár segítségével, mit tehetünk azért, hogy minden embernek felhívjuk a figyelmét erre.

A szereplők lehetséges beszélgetése, érveik:

Anya:

1. Kérd meg valamelyik gyerekedet, hogy vigye ki a szemetet!
2. Mondd meg a férjednek, hogy az ő egyszer használatos borotvája naponta, borotvahabos flakonja hetente a szemébe kerül. Mellesleg mennyi pénzbe kerül ez nektek.
3. Nagyon jó ötletnek tartod, és fel is teszed a családi üzenőfalra.

Apa:

1. Mondd meg, hogy elegend volt már a vitákból, neked dolgoznod kell, fáradt vagy.
2. A karácsonyi ajándékokat miért nem említitek, hiszen annyit kaptatok, hogy a csomagolópapírok nem fértek a konyhában.
3. Szerinted feleséged, lányaid termelik a legtöbb szemetet a drága arckrémekkel, testápolókkal, hajlakkokkal.
4. Örülsz, hogy vége a vitának. Igyekszel betartani a házi szabályt. Csak szerinted az a gond, hogy ha nálatok ennyi hulladék termelődött, akkor a szomszédokban is mennyi lehet.

Gyerek 1:

1. Kicsit ingerülten közöld, hogy tegnap is te vitted ki a szemetet.
2. Szombaton meg szerinted azért volt tele a szemetes papírporhakkal, -tányérok, mert a testvéred bulit rendezett.
3. Próbáld leállítani a vitát azzal, hogy a nagyinak igaza van, te az iskolában is hallottál az újrahasznosításról, szelektív hulladékgyűjtésről. Szerinted itthon is el kellene kezdeni.
4. Mondd el, vedd elő a te külön kéréslistádat: lásd 1. melléklet.

Gyerek 2:

1. Cáfold meg a testvéredet, mert szerinted te vitted ki tegnap, sőt nem is egyszer, mert a testvéred telepakolta az újonnan kapott játékának a dobozaival!
2. Emlékeztess a testvéredet, hogy mennyi firkapapírt dobott ki múltkor a házi feladat-készítés közben!
3. Most jut eszedbe, hogy ti is beszéltek erről, össze is állítottatok egy tízparancsolatot. Vedd elő! (lásd 2. melléklet) Olvasd fel! Kérd meg a többieket, mondjanak véleményt, írjátok át, ha kell!

Nagyszülő:

1. Mondd el, hogy a „te idődben” üvegben vettétek a tejet, sőt kannában, az egyéb üvegeket pedig mindig visszaváltottátok! Amit nem vettek vissza, azt a befőzéshez használtuk. Most pedig azt látod, hogy a lányod veszi a kész befőtteket, üdítőket, és a kukába dobja az üreseket. Pedig milyen sok tartósítós anyag van bennük, meg drága is. Egyébként sem dobtatok ki semmit, mert minden jó volt valamire.
2. A konyhai hulladékot ti sosem dobtatok a kukába, mert komposztáltatok. (Ha nem tudod, ez mit jelent, kérd meg a tanárodat, magyarázza el neked!)